

Yeni Ay

Haziran 2026

#96

Dr. Burcu ÜNÜVAR | unuvarb@tskb.com.tr

Direktör—Başekonomist

Gelişine...

Geçen hafta sunum hazırlarken “Her gün, yeni bir gün” diye bir başlık kullandığımı fark ettim. Fakat sonra bir anda kendimi düzeltme ihtiyacı hissettim. Tamam, gün yeni ama hikâye eski be Ünüvarcığim. (Piyasadaki haber akışının bize iyi davranmadığı yerde, biz kendimize iyi ve nazik davranmayı atlamıyoruz değil mi? Aman diyeyim!)

Sahi, dünya tarihinde daha önce başımıza gelmeyen ne yaşıyoruz? Salgın hastalık mı görmedik, savaş mı yoksa teknolojik sıçrama mı? “Çok üst üste geldi ama.” dediğinizi duyar gibiyim. Haklısınız, lakin I. Dünya Savaşı’nın bitişiyle, II. Dünya Savaşı’nın başlangıcı arası neredeyse 20 yıldır be muhteremler. Yani tarihin bazen acelesi oluyor. Bazı sıçramalar diğerlerini de tetikliyor ve adrenalin yükseliyor.

O nedenle içinden geçtiğimiz dönemin eski bir hikâyeden alıntılar barındırdığını hatırlamak önemli. Bu yolları daha önce yürüdüğümüzde, dünya ekonomisinde neler değişmiş? Neler kalıcı olarak silinmiş, neler hayatımıza girmiş? Bunları anlamak şart.

Daha önemlisi ise bir çiçekle baharın gelmeyeceğini bilmek. Yani tek bir barış anlaşması ile savaş öncesi duruma geri dönülmüyor, dönülmeyecek. Tarife kararlarından birindeki tek bir geri adımla korumacılık bitmiyor, bitmeyecek. Üstelik bir de bu işin korunma ve yarına hazırlık etkisi var. Sıcak ve soğuk çatışma sayısının bu kadar arttığı, savunma sanayi yatırımlarının yükseldiği bir ortamda, gerginlikler azalsa bile, her an artabilir düşüncesi ile oluşturulacak saflar. Bunun üstüne teknolojik gelişimin geri döndürülemez olduğunu da ekleyince, “Beklersek geçer” kafasından bir an önce çıkmak gerektiği daha net ortaya çıkacaktır.

Önümüze değil, ileriye bakmak gerek. Planlama önemli ama (henüz) bir planınız yoksa bile gözünüzü tek bir noktaya dikip beklemenin anlamı yok. Sağa sola bakmak, çevremizin farkında olmak gerek. Sabahtan akşama para politikası, akşamdan sabaha enflasyon konuşmanın dışında hiç mi bir gündem yok bu küresel durumlar ve memleket halleri içinde? Gelişine topa vurulmaz muhteremler, direktten seker! Maç 90 dk, saha 105 x 68 metre, oyun planı detaylı, taktik-maktik yok!

~ 2 Haziran — TSKB Kalkınma Günü

Kalk'ın! Çünkü geride kimseyi bırakmayacağız.

~ 3 Haziran — TÜFE- ÜFE

Her enflasyon verisi önemli. (Bu cümlem hiç değişmiyor farkında mısınız?)

~ 11 Haziran — TCMB Para Politikası Kurulu Kararı

Pas. Gözler fonlamaya dair operasyonel mesajda.

~ 17 Haziran — Fed Para Politikası Kurulu Kararı

Yeni başkan, eski usul...

~ 29 Haziran — Avrupa Merkez Bankası, Sintra Merkez Bankacılık Forumu

Sintra çok güzel bir yer ama toplantılar eskisi kadar ilginç değil. Belki bu yıl...

Yeni Ay Haziran 2026

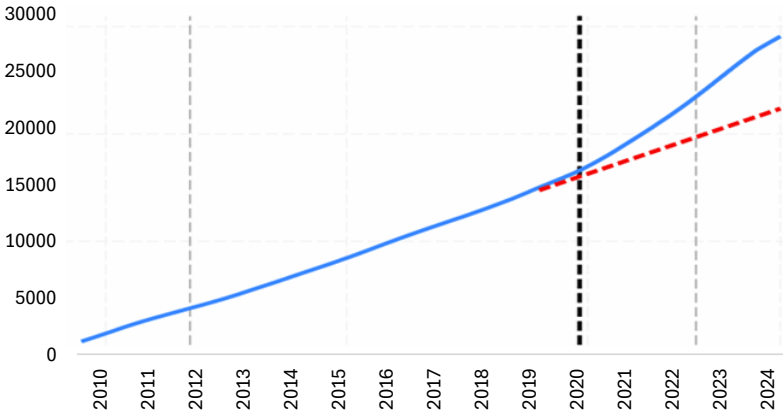

Sanayi Politikası ve Kılcal Damarlar

Efendim malumunuz TSKB Ekonomik Araştırmalar'daki arkadaşlarım, 2024 yılında temel çalışma ajandalarını değiştirdiler ve "Sanayi ve İnsan" ana başlığını kullandıkları yeni bir perspektif benimsediler. Açıkçası bu pencereden bakınca dünya ekonomisinde yüzümüze çarpan gerçekler epey sert ve bu sertlik artarak devam ediyor.

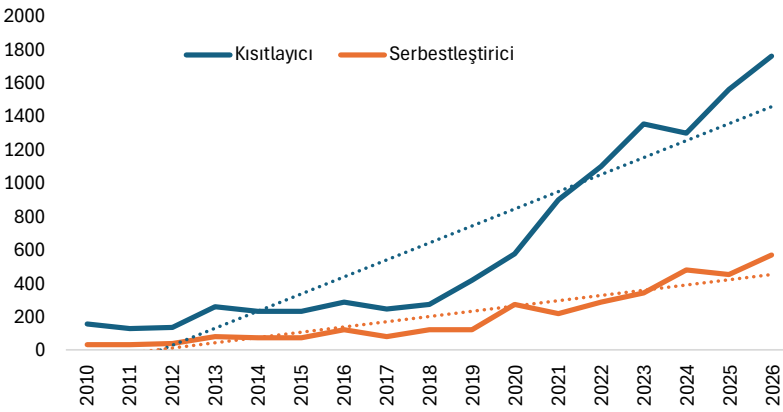
Mevzu yakın zamanda pek popüler oldu ama içini doldurabilmek için sanayi politikasını tanımlamak önemli. Yeni Ay'ın 73. sayısında yazmıştım: *Kamu hedeflerine ulaşmanın bir aracı olarak, ekonomik aktivitede yapısal dönüşümü amaçlayan politikalara sanayi politikası diyoruz (Juhazs et al, 2023)*. Tanım tam benlik. Kamusal amaç var, sektör değil genel iktisadi aktivite yaklaşımı var, eh haliyle düzenleme de var. Daha ne olsun! Her tanımı bu kadar sevdiğimi söyleyemem ama. Misal, IMF bence biraz dar bakıyor ve "Belli firma ve sektörlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi için yapılan devlet müdahaleleri" olarak tanımlıyor sanayi politikalarını. Bana sorarsanız bu çerçeve sanayi politikasından daha dar, daha kısa vadeli... ne bileyim teşvik tanımına daha uygun belki de.

Sanayi Politikası Adımları - Birikimli Adet

Kaynak: IMF Blog, TSKB Yeni Ay #96

Her Yılın İlk Altı Ayında Alınan Ticaret Önlemleri

Kaynak: Global Trade Alert, TSKB Yeni Ay #96

Lakin IMF'nin meseleyi bu şekilde ele alması tümünden sebepsiz değil. Gerçekten de sanayi politikaları özellikle pandemi sonrasında can havliyle yapılan, bazen stratejik ama çoğunlukla da tepkisel düzenlemeler olmaya başladı. Sayıları da haliyle arttı.

75 ülkede, 2009'dan beri açıklanan 52000 sanayi müdahalesini inceleyen NIPO, sadece 2025'te açıklanan müdahalelerin sayısının, pandemi öncesi ortalamasının 2,5 katı olduğunu söylüyor. Nitekim ilk grafikte, mavi çizgi ile gösterilen birikimli sanayi politikası adımlarının, kırmızı çizgi ile gösterilen trendden yukarı sapsması da içinden geçtiğimiz dönemi çok iyi özetliyor.

Bu işin büyük kısmı dönüp dolaşıp ya dış ticaretten besleniyor ya da dış ticareti etkiliyor. İkinci grafikte yine pandemi sonrasında ülkelerin aldığı ticaret önlemlerindeki artış net bir şekilde görülüyor. Ama buradaki detay artış değil bence. Farkındaysanız artan önlemlerin pek çoğu kısıtlayıcı. Sanayi politikası, korumacılığın kılıfı olmuş. Korumacılık da sadece bir balyoz gibi dünya ekonomisinin tepesine inmekle kalmıyor, küçük küçük yüzlerce düzenleme ile damarlarına da işliyor. Alışmak sevmekten zor geliyor ama kısa vadede geri dönüş yok, beklemeyin.

Yeni Ay

Haziran 2026

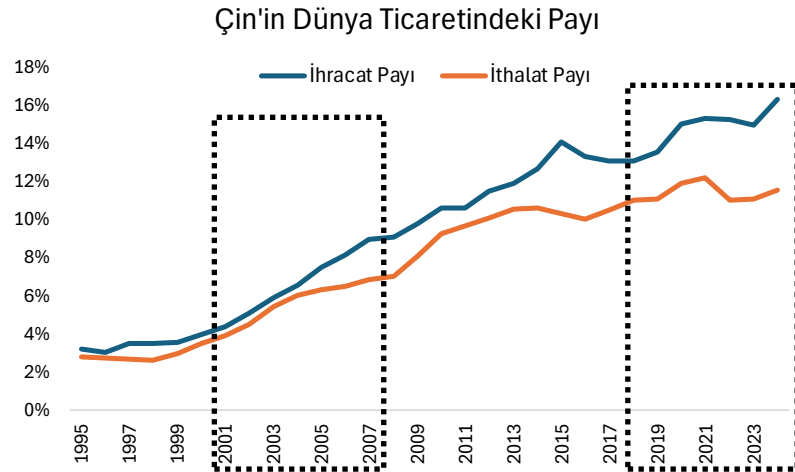
Çin 2.0 Da Neymiş?

Bir önceki sayfada sanayi politikasından giriş yapınca devam etmek şart oldu; size anlatmak istediklerim var. Bunu özellikle belirttim çünkü başlıkta Çin geçiyor diye bu yazı Çin ekonomisine dair bir yazı zannedilsin istemiyorum. Bu bir sanayi politikası hikâyesidir, Çin ise sadece bunu gösterme vesilesidir.

Benim dış ticarete yaklaşımım nettir muhteremler: Alan memnun, satan memnunsuz bize laf düşmez; seven sevdiğini alsın. Lakin işin şakasını bir tarafa bıraktığımızda, elimizde ciddi bir politik iktisat meselesi kalır ki, mevzunun üzerinden atlamak kısa vadede kafa rahatlığı verse de, orta vadede baş ağrısına dönüşür.

Bugün anlatacağım konu da tam olarak böyle. Ben, Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne girişini de, 2001'de Çin Şoku'na karşı Seattle'da yapılan protestoları da çok iyi hatırlıyorum (Bir sene sonra, aynı sokaklarda öğrenci Ünüvar vardı, hey gidi!). Üzerinden çeyrek asır geçmiş. Bu çeyrek asrın her bir yılında, Çin adından daha çok söz ettirdi. Ama iktisatçılar değişen zamanla birlikte Çin'in de değiştiği konusunda uyarıyorlar bizi. Anlamak önemli.

Çin 1.0 ya da Çin Şoku olarak anılan dönem (2000-2007), en temelinde Çin'in dünya ticaretine entegre olması ve ihracat üzerinden küresel ticaretteki payını artırmaya odaklıydı. Ama mevzu bu kadarla kalmadı. Çin, 2018'de "kendine yeterlilik" vurgusu üzerinden yeni bir sanayi politikası kurgulamaya başladı. 2020'de, çifte dönüşüm mantığıyla ilerleyen süreç, 2025'te dünyada da "Çin'de Yapılmıştır-Made in China" planı olarak pek popüler oldu. Oysa ki planın temelinde 2020'den itibaren zaten "Çin için Çin'de yapılmıştır" başlığı vardı. Yani Çin'in yurt içindeki üretim yeteneklerini geliştirilmesi ve ithalatı azaltması 2018'den sonra temel bir öncelik olarak benimsendi. Çin 2.0 denilen dönem, tam da bu.

Çin'in ihracat benzerlik endeksi (1995-2024)

Yıl	ABD	Avro Bölgesi	Endonezya	Japonya	Vietnam	Pakistan
1995	35	40	35	35	35	35
1997	35	40	35	35	35	35
1999	35	40	35	35	35	35
2001	35	40	35	35	35	35
2003	35	40	35	35	35	35
2005	35	40	35	35	35	35
2007	35	40	35	35	35	35
2009	35	40	35	35	35	35
2011	35	40	35	35	35	35
2013	35	40	35	35	35	35
2015	35	40	35	35	35	35
2017	35	40	35	35	35	35
2019	35	40	35	35	35	35
2021	35	40	35	35	35	35
2023	35	40	35	35	35	35

Peki hedeflenen oldu mu? İlk grafikte görüldüğü üzere, Çin ihracat payını artırırken, ithalatının artış hızı düşüyor. Bu sırada Çin, ihracat benzerlik endeksinde de kendini Pakistan, Endonezya gibi ülkelerden ayırarak, ABD, Japonya ve Avro Bölgesine yaklaşıyor. Vietnam'ı ise tarifelere karşı bir üs olarak kullanıyor. Yani rakibini de rekabet şeklini de kendi seçiyor. Gel de Trump Başkan'ı anma!

Sanayi politikası gibi sanayi politikası işte budur muhteremler. Panikle, son dakika, pandemiden tetiklenerek değil, tarihsel bütünlükle kurgulanan, yıllar içinde politikaların iyileştirilmesi ile oluşturulan... Elimizde, "Çin yeni İpek Yolu yapıyor." cümlesinden daha derin düşünmemizi gerektiren bir yaklaşım var. Çin'in sadece sattığını değil, aldığını da takip etmeyi gerektiren bir uyarı! Benden söylemesi!

Kaynak: Fed, TSKB Yeni Ay #96

Kalkınma Günlükleri

Kıskandım!

Yeni Ay okurları memlekette bisiklet kullanımının yaygınlaşması ve bisiklet sporunun desteklenmesi konusuna ne kadar takık olduğumu bilirler. Çok yazdım ızdım bu konuda, gönüllü destek istendiğinde de elimden geldiğince verdim. Bisiklet kullanımının yaygınlaşması hem bir evre ve şehirlik meselesi hem de eğitim ve uygarlık. Bisiklet sporu da bunlardan bağımsız değil ama üzerine elbette kamunun desteklediği sporcu yetiştirme, spor alanı oluşturma gibi noktalar da ekleniyor. Tüm bunlar birleşince, benim kalbimin Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu'muz için çarpması da şaşırtıcı değil tabii. Uzatmayacağım, bu konuyu da Yeni Ay okurları benden bolca okudu zaten. Bir nceki cümledeki –di'li geçmiş kullanımına dikkat! Okudu. Çünkü ben bu yıl Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu'nu kaçırdım. Bu yıl 61'incisi düzenlenen Tur'un başladığından haberim olmadı. Ajandamda olmasına rağmen gözümden kaçmış ve demek ki basında da benim yakalayacağım kadar yer bulmamış. Buyur bunu açıkla bakalım nvar!

Hatadan ders çıkartılır ama üzerinde oyalanılmaz. Ben de oyalanmadan sze gireyim: Spor etkinliklerimizin kurumsallaşması ve markalaşması konusunda diyeceklerim var muhteremler. Markalaşsın ki, kimsenin gözünden kaçmasın!

Malumunuz spor benim için bir yaşam biçimi değil. Ama sağlık söz konusu olduğu için, mecburiyetten sporumu yapıyorum. Bu durum beni kendi ailem ve sosyal çevremde azınlıkta bırakıyor. Çünkü hem soyadı birliğine sahip olduklarım, hem de arkadaşlarım sporsever. Ben de onların peşinde maraton mu dersiniz, yelken mi, kayak mı, flag-ball mu (Yaaa böyle bir spor var, yeğen peşinde koşan hala değilseniz, bilmeyebilirsiniz.) diyar diyar geziyorum.

En son bir İskandinav ilindeki maraton için yollara düştüm. Tabii ki ben koşmadım. Beygir gücünün motor gücüne çevrilmesinden sonra kimse beni 42 km (+195 mt) koşmaya ikna edemez. Ama zaten maratonda iki grup var muhteremler. Koşanlar ve coşanlar (Runners and funners diyorlar, çevirisi benden olsun.). Hah işte, ben de koşanları destekleyen ve "coşanlar" olarak adlandırdığım ikinci gruptayım. Lakin serde iktisatılık da var. Dolayısıyla Yeni Ay okurlarına bir teklifle geldim. Arz edeyim ama öncesinde rakamlar:

- ~ *Dünyada maraton deyince önde gelen 7'sinin (Abbott World Marathon Major: Tokyo, Boston, Londra, Sidney, Berlin, Chicago ve New York) toplam marka değeri 1 milyar dolar.*
- ~ *Boston Maratonu'nun ekonomik getirisi 2024'te 509 milyon dolar olarak hesaplanmış.*
- ~ *New York Maratonu'nun, sadece maraton özelinde getirisi (yan etkinlikler dahil edilmemiş) 692 mn dolar.*
- ~ *Dünya genelinde en çok katılım sağlanan 50 maratonun yarattığı ekonomik etki 5,2 milyar dolar.*

Tamam, ekonomik değerin yüksek olduğunu anladık ama o değerı kendinize çekmeniz de gerekiyor. Nitekim bu değerı, kendi kıtalarında artırmak isteyen Avrupalılar, Avrupa Maraton Klasikleri diye bir sınıflandırma yapmış. Roma, Viyana, Madrid, Londra, Kopenhag, Varşova, Lizbon ve Frankfurt maratonları birleşik bir sınıf. Kim yok içinde? Efendim? Duyamadım? Evet, Kıtalararası İstanbul Maratonu'muz yok. Hayırlı uğurlu olsun muhteremler, nvar'ın kiskandığı ve kafayı taktığı konu belli oldu.

Sadece maraton özelinde söylemiyorum. Spor turizmi başka bir kültür. Çevreye duyarlı bir katılımcısı var. Bir spor faaliyeti için seyahat etmeye bütçe ayıran bu eğitimi grubun turizm harcaması da hiç fena olmuyor. Bir de unutmayın, bu işin içinde sadece koşanlar yok, coşanlar da var. Onlarla birlikte düşünüldüğünde kapsam genişliyor. Bu gün kendi ülkesine koşmaya gelen misafirlere yol kenarından destek veren, onları alkışlayan bir çocuğun hayali de belki yarın onlar gibi koşmak olacak. Bu hayali kuran ocuk, şehir içi koşu antrenmanlarını yapacağı kaldırımlara araba park eder mi, orman içi antrenmanlar için yeşil alan talep etmez mi? İleri-geri bağlantıları ile düşünüldüğünde spor turizmi candır. Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu'muzu da İstanbul Maratonu'muzu da daha iyi yerlere getirmek, hem bir hedef hem bir sorumluluk olmalı. "İstanbul Maratonu, Avrupa Klasikleri arasına girerse sen de koşar mısın nvar?". Tabii ki hayır muhteremler. Ama bitiş çizgisinde sizi karşılıyorum. Mutlulukla, gururla, su ve meyveyle!

Referanslar:

- ~ [Global Trade Alert - Monitoring Policy Changes That Affect Global Trade](#)
- ~ <https://www.imf.org/en/blogs/articles/2026/05/28/industrial-policy-is-adapting-to-crises-but-remains-hard-to-implement-effectively>
- ~ <https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/china-shock-2-0-how-china-ongoing-export-surge-differs-from-the-early-2000s-20260529.html>
- ~ <https://medium.com/@wissamnouredine/the-marathon-industry-makes-5-2-billion-a-year-heres-where-your-registration-fee-actually-goes-64c13d962e49>

Yeni Ay'ın Geçmiş Sayılarına Ulaşmak İçin:

<https://www.tskb.com.tr/arastirma-raporlari/ekonomik-arastirmalar/tskb-basekonomistinden-yeni-ay>

TSKB Ekonomik Araştırmalar Yayınlarına Üye Olmak İçin Üyelik E-Postası Atabilirsiniz

ekonomikarastirmalar@tskb.com.tr

TSKB

Ekonomik Araştırmalar

ekonomikarastirmalar@tskb.com.tr

MECLİSİ MEBUSAN CAD. NO 81

FINDIKLI İSTANBUL 34427, TÜRKİYE

tel: (90) 212 334 50 50 faks: (90) 212 334 52 34

2026 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin faaliyetleri kapsamında, bilgilendirme amaçlı olarak hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Raporda, üretken yapay zekâ araçları yalnızca literatür derleme, çalışma konusu ile ilgili ön araştırma yapma, dil ve yazım denetleme, çeviri, yazım dilini iyileştirme veya okunabilirliği artırma amacıyla kullanılmış olabilir. Üretken yapay zekâ çıktıları gerçek kişiler tarafından kontrol edilmektedir. Söz konusu üretken yapay zekâ araçları eleştirel düşünce, uzman görüşü veya değerlendirmesi yerine geçecek şekilde kullanılmamıştır.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişimin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiçbir sorumluluk kabul etmez.

